

УДК 745.52: 687.01:
687.4.022

КОЛОСНІЧЕНКО М.В., ПШІНКА Н. М., ПАШКЕВИЧ К.Л.,
ОСТАПЕНКО Н.В.

Київський національний університет технологій та дизайну

DOI:10.30857/2617-
0272.2019.2.7.

АВТОРСЬКІ ПРИНТИ В ДИЗАЙНІ ХУСТКОВО-ШАРФОВИХ ВИРОБІВ

Мета – удосконалення дизайну хустково-шарфових виробів із використанням авторських принтів.

Методика. Використано системний підхід до обраного об'єкту дослідження, сучасні методи історіографічного, літературно-аналітичного, системно-структурного аналізу, а також методи класифікацій засобів дизайн-проекування хустково-шарфових виробів.

Результати. Здійснено аналіз досліджень з проблематики дизайну хустково-шарфових виробів в історико-культурологічному, мистецтвознавчому, етнографічному та технологічному аспектах. Охарактеризовано асортимент хустково-шарфових виробів, зазначено особливості їх носіння. Розглянуто етапи виконання дизайн-проекту хустково-шарфового виробу від творчого задуму художника до його втілення в готовий виріб. Представлено основні аспекти творчої концепції дизайн-проекування ексклюзивних хустково-шарфових виробів на основі використання робіт художників. Зазначено різновиди ручного друку, виокремлено техніку лінориту та особливості декорування виробів із його використанням. Виявлено актуальні тенденції в оздобленні хустково-шарфових виробів, особливості декорування виробів із використанням лінориту. Запропоновано поєднання традиційних художніх технік ручного друку на текстилі із сучасними комп'ютерними технологіями. Представлено модельні серії хустково-шарфових виробів жіночого і дитячого асортименту з авторськими принтами, створеними з використанням комбінування ручного і цифрового друку.

Наукова новизна полягає у тому, що розкрито стилістичні та художньо-композиційні особливості декору хустково-шарфових виробів авторськими принтами, виконаними у різних художніх техніках. Систематизовано авторські принти для хустково-шарфових виробів за різними ознаками.

Практична значущість. Надано методику створення елементів одягу та аксесуарів як творів прикладного мистецтва, ексклюзивних виробів арт-дизайну шляхом поєднання техніки ручного друку авторських принтів із сучасними комп'ютерними технологіями друку на тканині, що відкриває нові можливості для дизайнерів.

Ключові слова: друк на тканині, хустка, косинка, лінорит, комп'ютерні технології, арт-дизайн.

Вступ. Актуальність досліджуваної проблематики зумовлена зростанням попиту на креативні мистецькі авторські розробки в дизайні одягу, цінністю ексклюзивного декору виробів, що підкреслює індивідуальність людини. Актуальною проблемою є також пошук джерела натхнення та нових творчих ідей дизайнера як першопочатку для практичної реалізації креативного проекту через конкретні технологічні засоби. Одним із засобів досягнення високої якості

декорування хустково-шарфових виробів є використання авторських принтів, які дають можливість створити унікальну, неповторну дизайнерську річ. Окремого вивчення потребує проблематика застосування принтів для оздоблення саме хустково-шарфових виробів з урахуванням їх форми, використаних матеріалів, технологічних особливостей виготовлення та призначення цих складових костюма, які доповнюють одяг і повинні складати з ним гармонійний довершений образ.

Аналіз попередніх досліджень.

Вітчизняні і зарубіжні вчені досліджували різні аспекти зазначеної проблематики: історичні, культурологічні, етнографічні, мистецтвознавчі, технологічні тощо. Хустково-шарфові вироби як елементи національного вбрання та регіональні особливості їх декорування стали предметом науково-дослідного пошуку Г.Г. Стельмашук [18], яка розглянула процес розвитку головних уборів різних соціальних груп населення на території України з найдавніших часів до початку ХХ ст., описала роль атрибутів, символіки орнаменту хусток. Ґрунтовно досліджено ґенезу, еволюцію форм і стилістики в орнаментуванні текстилю (зокрема і хусток), трактовано традиційну орнаментуку як особливу систему художньої інформації М. Р. Селівачовим [17]. Класифіковано головні убори як дівочі та жіночі, описано матеріали, конструкції, форми і техніки їх виготовлення Т. О. Ніколаєвою [11] та іншими.

Розвиток упродовж десяти століть в Україні традиційної техніки ручного друку на тканині й виготовлення хусток висвітлено Р. М. Дуткою [6], Т. О. Романовою [16] та ін. У загальнослов'янському контексті українські національні вибійчаті хустки і технології їх кустарного та мануфактурного виготовлення у ХVІІІ ст. представлено І. А. Алпатовою [2, с. 593–614]. Поетапно описано сучасний процес вибійки хусток на підприємстві «Павловопосадская платочная мануфактура» (Росія), де, попри технічні інновації і залучення комп'ютерних технологій, у створенні ексклюзивних виробів переважає частка ручної праці художника, різьбяра і друкаря візерунка [7].

У художньому текстилі і декоруванні одягу сьогодні актуальним є використання авторських принтів, що зокрема висвітлено у праці [13] тощо. Із розвитком новітніх цифрових технологій дизайнер отримує нові засоби для втілення своїх ідей. Цю

проблематику активно розробляють сучасні дослідники, висвітлена вона, зокрема, у праці [20] та ін. Проте слід зазначити, що попри широке висвітлення науковцями загальних положень і рекомендацій з дизайну одягу, проблематика дизайн-проектування хустково-шарфових виробів із врахуванням специфіки їх виготовлення потребує додаткового дослідження.

Постановка завдання. Метою є дослідження стилістичних та художньо-композиційних особливостей декору хустково-шарфових виробів авторськими принтами, виконаними у різних художніх техніках (зокрема лінориту) та технологій ручного авторського друку на тканині; аналіз сучасних засобів підготовки декоративних композицій, впровадження комп'ютерних технологій у процес дизайн-проектування; виявлення шляхів удосконалення технологічних процесів друку авторських принтів із врахуванням конструктивних особливостей виробів.

Результати дослідження. Асортимент хустково-шарфових виробів містить багато різновидів, які розрізняються, головним чином, призначенням, розміром, формою, матеріалами, способом виготовлення тощо. Хустка – хустково-шарфовий виріб, призначений для покриття голови і плечей, який має форму квадрата, а косинка – має форму трикутника. Жінки пов'язують хусткою або косинкою голову, накидають на плечі або носять на шиї. Ці вироби виготовляють з різних тканин або в'язуть. Зазвичай хустки оздоблюють тканим орнаментом, вишивкою, мереживом, бахромою тощо.

В Україні традиційно жінки носили хустку окремо або разом з очіпком, складаючи трикутником, і зав'язували одним з трьох варіантів: спереду під подборіддям, ззаду або обвивали голову. Її ткали з льону, вовни, бавовни або в'язали. Зимову хустку робили більшою за літню і одягали поперх звичайних головних уборів,

у тому числі і тонкої хустки. Хустка була важливою деталлю традиційного одягу багатьох народів, вона відповідала різним подіям життя, родинним обрядам і ритуалам. Існували святкові, весільні, траурні, поховальні, повсякденні хустки.

Традиційне оздоблення хусток сьогодні не втрачає популярності у споживачів і уваги дослідників. Наприклад, яскравим самобутнім мистецьким виробом є азербайджанський національний жіночий головний убір кялагаї (*азерб. kəlağayı*), внесений у Список нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО. Кялагаї – шовкова хустка з некручених волокон, ручного виготовлення, з набивним візерунком, виконаним традиційним способом резервування воском з використанням тільки натуральних барвників, вироблених з рослин, кори дерев, квітів [10].

У другій половині ХХ ст. хустки і косинки почали широко використовуватись у побуті та на подіумах високої моди. Різновидами хустки є шаль, парео, бандана тощо. Шаль – велика прямокутна хустка з тонкої вовняної тканини з квірковою облямівкою чи орнаментом, якою прикривають плечі. Парео – велика хустка з яскравим рисунком, яку зав'язують навколо стегон чи під пахвами і використовують як елемент пляжного комплекту. У сучасній моді парео використовують з 60-х рр. ХХ ст. як літній і пляжний одяг. Бандана – велика строката, зазвичай, бавовняна хустка чи косинка, яку зав'язують на потилиці.

Чоловіки частіше носять шарфи та їх різновиди. Звичай носити шарф з верхнім одягом сформувався наприкінці ХІХ ст. В'язаний або тканий шарф з шовку, бавовни, вовни, акрилу та з інших волокон у вигляді довгої смуги одягають на шию, голову чи плечі. Шарфи можуть бути з різних матеріалів, різних кольорів, оздоблені бахромою, вишивкою, аплікацією тощо. Зимові шарфи з вовни захищають від

холоду, а шарфами з шовку або шифону прикрашають одяг. Різновидами шарфа є кашне, палантин, боа тощо. Шовкові кашне з малюнком чоловіки носять з демісезонними плащами і пальтами, вовняні – із зимовим одягом.

Хустково-шарфові вироби проектують в різних стилях: класичному, етно, авангардному, романтичному тощо, часто використовуючи поєднання і змішування стилів. З-поміж дизайнерських стилів одягу найяскравіше модні тенденції сьогодні проявляються в арт-дизайні. Вперше термін арт-дизайн з'явився в Італії у 80-ті роки ХХ ст. і мав такі характерні риси: оригінальні поєднання кольорів і світла; змішування стилів у розробці одного продукту; використання в роботі екзотичних напрямків, які раніше взагалі не застосовувалися в дизайні; робота з незвичайними образами і матеріалами; особлива увага до художньої композиції; застосування переважно ручної роботи [3].

Художники цього напрямку ставлять на чільне місце ідеї, закладені у творі мистецтва. Особливо акцентуємо увагу на таких особливостях арт-дизайну: переважання принципу «ручна робота», тобто рукотвору; використання у якості принтів мистецьких творів художників (сюжетних композицій чи їх фрагментів); поєднання рис різних стилів у одному об'єкті, переважання емоційно-образної складової над раціональністю і технічною доцільністю, у зв'язку з чим різновид цього стилю одержав назву «емоційний дизайн» [1]. Він покликаний стимулювати позитивні емоції: радість, несподіваність, унікальність, ексклюзивність, привабливість тощо.

Арт-дизайн як один із провідних напрямів сучасного дизайну одягу має давні традиції і витоки в народному декоративно-ужитковому мистецтві. Відомо, що орнаментика художньої тканини збагачувалася, коли до справи бралися не тільки народні майстри-аматори, а й

професійні художники, які, зберігаючи національні традиції, прагнули розширити діапазон творчих пошуків. Справжній прорив в українському декоративно-прикладному мистецтві, зокрема і в стилістиці декорування тканин та оздобленні одягу, здійснили в перші десятиліття ХХ ст. професійні художники Василь Кричевський та Євмен Повстяний, майстри орнаменталістики і ручного друку на тканині. Вони поєднали народну образність з естетичними настановами модерну [8]. І саме синтез стилів і прийомів народного традиційного і нового професійного мистецтва дав вражаючий результат. В. Кричевський дослідив, систематизував і оригінально трансформував українську орнаментуку від часів трипільської культури до народної вибійки першої третини ХХ ст. Створював він також тематичні сюжетні композиції для вибіжок. Є. Повстяний у 1918 р. на Полтавщині (м. Опішне) організував майстерню з виробництва вибійки, зокрема й вибіячених хусток. Згодом він відмовився від традиційних дерев'яних вибіячених дощок і звернувся до вибійки через трафарет, виготовлений зі щільного, спеціально обробленого паперу, що дало можливість створювати орнаментальні композиції на тканинах з надзвичайною декоративністю малюнка та кольорового рішення [15]. Видатних успіхів у створенні орнаментальних композицій і друці їх на текстилі досягнув Олександр Саєнко [12] – учень і послідовник В. Кричевського і Є. Повстяного.

Із праць дослідників українського декоративного мистецтва, зокрема Т. В. Кара-Васильєвої, відомо, що в перші десятиліття ХХ ст. інтерес до народного мистецтва привів професійних художників (серед них – Казимира Малевича, Олександру Екстер та інших, які працювали не тільки в руслі ідей модерну, а й вважаються засновниками українського та

світового авангарду), до співпраці з народними майстрами, що значною мірою посприяло активному розвитку різних видів текстилю: вишивки, килимарства, вибійки тощо. Відбувався і зворотний процес: мотиви народного мистецтва активно впроваджувались у професійне, збагачуючи його. Трансформували і переосмислювали народну орнаментуку і конструкцію костюма, професійні митці Є. Прибильська, Н. Ламанова і В. Мухіна співпрацювали з народними майстринями у створенні колекції одягу, яка була з успіхом презентована на Всесвітній виставці в Парижі 1925 року і нагороджена «Diplome d'honneur», а одяг за малюнками В. Болсунової і вишиті роботи майстринь Полтавщини отримали золоту медаль [8, с. 231]. Досвід спільної діяльності українських професійних митців В. Кричевського, К. Малевича, О. Екстер, Є. Прибильської, Н. Генке-Меллер і народних майстрів артільних виробництв на початку ХХ ст. узагальнено в статті Н. Т. Більдер [4].

Художньо-стильові тенденції в декоруванні одягу, які виникли в результаті синтезу народного і професійного мистецтва доби модерну та авангарду, розвиваються сучасними дизайнерами, для яких українська народна традиція залишається невичерпним джерелом творчих ідей і образів у художньому синтезі різних мистецьких напрямів. Сучасна мода, зокрема арт-дизайн, для декорування одягу запозичує композиційні прийоми, образну систему, технологічні засоби також із творчості видатних художників-графіків, які працювали в техніках ксилографії і ліногравюри – видах професійного мистецтва, які розвинулись з народного мистецтва різьбярів по дереву і металу, вибіячників на тканині. Саме синтез народного декоративно-прикладного і професійного станкового мистецтва сприяв створенню шедеврів світового масштабу і дав потужний поштовх розвитку дизайну

хустково-шарфових виробів, де важливими аспектами художньо-композиційної гармонізації є текстильний декор, фактура тканини; колір і колірні співвідношення; орнамент; використання сюжетних, предметних композицій, фрагментів творів художників.

Окрім художньо-стилістичних особливостей декору, ще одним важливим для дослідження напрямом є способи, технологічні особливості художнього авторського друку на тканині – процесу, якому «притаманні такі основні якості: по-перше, друкарська форма створюється художником, тобто є авторською і відображає всі особливості творчого процесу – ідеї графічні та сюжетні, особливості техніки та примхи творчої особистості, по-друге, процес друкування не є лише суто механічною дією, а також є творчим процесом з усіма його особливостями» [19, с. 14].

Особистість художника, його власний стиль, володіння малюнком і композицією, олівцем і різцем, а також суто технічними навичками та технологічними секретами відіграють вирішальну роль у створенні ексклюзивного мистецького виробу. Усі складові цього процесу важливі та взаємопов'язані, виконуються автором власноруч і вимагають віртуозної майстерності. Отже, автор принта – це художник, різьбяр і друкар в одній особі. З розвитком мануфактурного виробництва та технологій промислового друку на тканині ці три етапи були розділені. Хоча особливо цінні, унікальні вироби – рукотвори – і сьогодні створюються художниками і дизайнерами власноруч.

За останніми тенденціями моди зараз актуальними є шовкові хустки з натуральних або синтетичних волокон, на яких друкують різноманітні принти. Поруч із фольк-дизайном і розвитком народних традицій орнаментування хусток, дедалі актуальнішим стає арт-дизайн як стиль

ексклюзивного одягу. Яскравими зразками є хустки, презентовані всесвітньовідомими брендами Hermes, Gucci, Etro, Louis Vuitton, Prada, Dolce&Gabbana, Vivienne Westwood, Bvlgari, Versace, Roberto Cavalli, Moschino тощо.

Проведений аналіз показав, що є такі різновиди ручного друку: вибійка, лінорит, шовкографія, трафарет тощо та механізованого друку: сублімаційний, трафаретний, трансферний, флексоdruk, прямий цифровий тощо. Серед традиційних технік ручного друку на текстилі починає відроджуватися і набирати популярності техніка лінориту. Для художників-модельєрів одягу джерелом нових ідей в арт-дизайні може стати творча спадщина всесвітньовідомих митців, які плідно працювали в техніці ліногравюри (Пабло Пікассо, Франс Мазарель, Анрі Матісс та інші), й української школи ліногравюри, представленої такими іменами, як С. Т. Адамович, О. І. Губарєв, В. Д. Замирайло, О. І. Івахненко, В. І. Касіян, С. П. Караффа-Корбут, О. Л. Кульчицька, В. Г. Литвиненко, М. С. Пшінка [14], І. Селіванов, О. Ф. Фіщенко, Г. В. Якутович, С. Г. Якутович та інші, а також праці дослідників цієї графічної техніки В. А. Боканя [5], В. І. Касіяна [9], В. Є. Христенка [19] та ін.

Відомо, що в сучасній науці й мистецтві більшість наукових чи творчих відкриттів і проривів здійснюється на межі двох або кількох напрямів, технологій, жанрів, стилів, шкіл тощо. В дизайні одягу сьогодні відбувається на перший погляд парадоксальне, але перспективне поєднання двох протилежних тенденцій – повернення до старовинних технологій і засобів образотворення та використання інновацій, що ґрунтуються на найпередовіших досягненнях науки і техніки, прийомах «високої моди», які ще недавно ігнорували усталені канони і традиції минулого.

Саме синтез мистецьких стилів, жанрів і технологічних рішень концептуально є найближчим для художниці Наталі Пшінки, яка запропонувала оригінальний варіант дизайну хустково-шарфових виробів із використанням авторських принтів, виконаних у різних графічних техніках (ліногравюра, акварель, гуаш, фотографіка) і жанрах (станкова графіка, панорамний пейзаж, фотографіка, книжкова ілюстрація), надрукованих на тканині різними

способами та їх комбінуванням в одному виробі. Систематизовано авторські принти Н. М. Пшінки для хустково-шарфових виробів за різними ознаками (табл. 1). Запропоновані Н. М. Пшінкою для декорування хустково-шарфових виробів авторські принти відрізняються незвичними засобами художньої виразності, колоритом, оригінальною композицією, технологією, способами нанесення малюнка на тканину.

Таблиця 1

Назва серії хустково-шарфових виробів	Жанр композиції	Спосіб виконання, матеріали	Спосіб нанесення принтів на тканину
Відлуння	станкова графіка	ліногравюра	ручний друк
Птахи	станкова графіка	ліногравюра	ручний друк
Неповторність	пейзажний етюд	акварель, папір	цифровий друк на принтері
Веселі малюки	книжкова ілюстрація	гуаш, туш, папір	цифровий друк на принтері
Тридцять три зорі	книжкова ілюстрація	гуаш, туш, папір	цифровий друк на принтері

Відомо, що основним виражальним засобом у ліногравюрі є лінія, штрих, пляма, фактура. Завдання лінії – у визначенні межі форми, поєднанні образотворчих елементів; завдання штриха – у формуванні плями і фактури. Взаємодіючи з лінією, штрих виконує функцію передачі простору і форми відповідно до законів побудови лінійної і повітряної перспективи [19]. Ця техніка вимагає ретельного продумування і попередньої підготовки композиції. Вироби, декоровані ліногравюрами Н. Пшінки, віддрукованими на тканину вручну, представлено зразками хусток модельної серії «Відлуння» (рис. 1) і парео серії «Птахи» (рис. 2).

Комп'ютерні цифрові технології відкрили дизайнерам широкі можливості у дизайні одягу, значно спростивши та прискоривши шлях від задуму до його втілення і надавши новий інструментарій

для ескізування, добору колірних співвідношень, компонування окремих деталей у цілісний, гармонійний образ. Різноманітні технології друку сьогодні дозволяють використовувати засоби художньої виразності образотворчого мистецтва, фотомистецтва, експериментувати з фактурами тощо. На рис. 3 надано ескізні проекти принтів на основі ліногравюр, трансформованих за допомогою сучасних комп'ютерних програм.

Серія хусток «Неповторність», декорована принтами, виконаними на основі фрагментів акварельних пейзажів Н. Пшінки надана на рис. 4. В принтах використано виражальні засоби акварелі – пляма, колір, тон, нюанс, яскравість, світлотіньові контрасти, якими передаються колірне багатство довілля, глибина і повітряна перспектива.

Рис. 1. Модельна серія хусток «Відлуння», декорованих ліногравюрами Н. Пшінки

Рис. 2. Модельна серія парео «Птахи», декорованих ліногравюрами Н. Пшінки

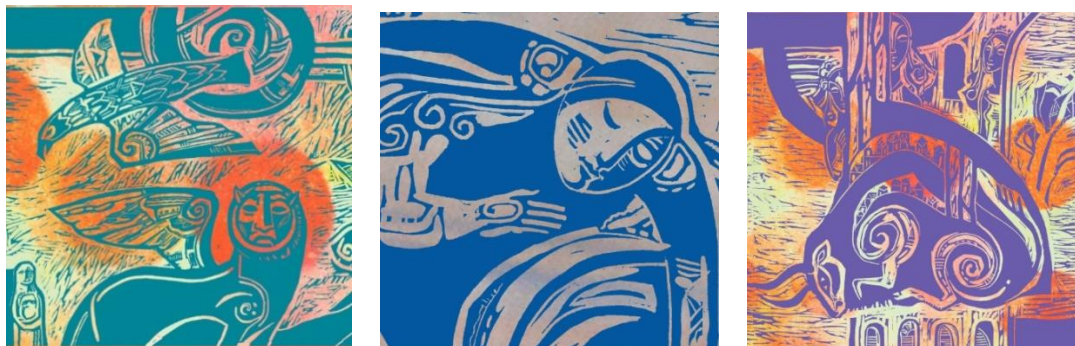

Рис. 3. Ескізні проекти принтів для хусток, оброблені за допомогою комп'ютерних програм

Рис. 4. Модельна серія хусток «Неповторність», декорованих принтами на основі акварельних пейзажів Н. Пшінки

Рис. 5. Шарф з принтами модельної серії «Веселі малюки»

Рис. 6. Дитячі хустки з принтами модельної серії «Тридцять три зорі»

Рис. 7. Модельна серія хусток, декорованих комбінуванням лінонориту і цифрового друку

Рис. 8. Модельний ряд хусток, декорованих поєднанням фотографіки і ліногравюри

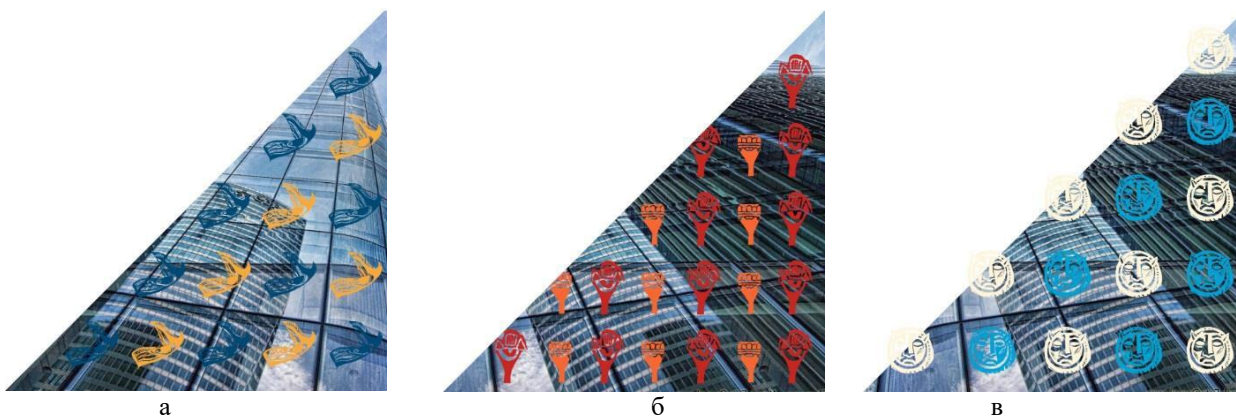

Рис. 9. Модельний ряд косинок, декорованих цифровою фотографією і ліногравюрою

Пейзажні етюди виконані на пленері в акварельній техніці аля-прима (вологими фарбами по вологому паперу), швидкими мазками за один сеанс при мінливому природному освітленні. Ця техніка не допускає попередніх прописувань, підмальовок і переробок. Цінність пленерних етюдів – у відтворенні не тільки швидкоплинного стану природи, а й насамперед емоційного стану художника від сприйняття навколишньої краси, відчуття злиття з природою, у передачі мінливості кольорів, подиху вітру, відблиску сонячного проміння. Акварельні малюнки було відскановано і відтворено на тканині текстильним принтером.

Принти для виробів дитячого асортименту (рис. 5, рис. 6) підготовлено на основі ілюстрацій Н. Пшінки до дитячих книжок: «Веселі малюки» за мотивами казок Джанні Радарі і «Тридцять три зорі» за сюжетами народних лічилок і загадок, у яких закодовані літери українського алфавіту. Малюнки мають такі художньо-композиційні характеристики: декоративність; яскраві відкриті кольори; енергійне та оптимістичне їх поєднання; образи дітей та звірят, стилізовані під дитячі малюнки; казкові фантастичні сюжети тощо.

У пошуку нових варіантів образно-композиційних і технологічних рішень апробовано комбінування в одному виробі різних технік друку декоративних композицій (рис. 7) за таким алгоритмом: перший крок – сканується і трансформується в цифровий варіант пейзажний етюд, виконаний аквареллю на папері; другий крок – способом прямого друку на текстильному принтері пейзаж наноситься на тканину; третій крок – на тканину поверх пейзажу вручну наноситься відбиток ліногравюри.

Для оздоблення хустково-шарфових виробів в одному виробі поєднано два різних жанри і способи образотворення –

чітка, строго продумана ліногравюра, яка вимагає часу для ретельного обдумування і узагальнення, чітких, вивірених ліній олівцем і рухів різцем, та етюд, виконаний на пленері під мінливим сонячним освітленням, що потребує інтуїтивного миттєвого прийняття рішень і швидкої роботи пензлем. Комбінування в одному виробі таких різних образотворчих графічних технік і жанрів створює незвичні дизайнерські рішення. Легкий акварельний пейзаж ледь проглядається крізь лінорит, завдяки чому створюються незвичні ефекти в принтах хустково-шарфових виробів.

Оригінальні, а часто і неочікувані ефекти виникають у композиціях, створених поєднанням принтів з ліногравюрою, вручну надрукованих кольором на тлі чорно-білої цифрової фотографії із архітектурними сюжетами. У таких композиціях ефектно поєднано площинну графіку лінориту і глибинну перспективу, яка виникає завдяки урбаністичній архітектурі, відтвореній на фотографіях. Хоч головний акцент фокусується на ліногравюрі, проте обриси архітектурних споруд і лінії доріг ведуть погляд вглиб. Варіанти композицій для хусток представлені на рис. 8.

Цікавий дизайнерський ефект створює трансформація елементів фотографій, вписаних у трикутник, завдяки перенаправленню композиційних осей, надання композиції різними ручними принтами динаміки (рис. 9, а), урівноваженості, статичності (рис. 9, б, в), збагачення колірним контрастом.

Висновки. У результаті вивчення та аналізу різних аспектів проблематики дизайн-проекування хустково-шарфових виробів виявлено актуальні тенденції в їхньому оздобленні. Представлено основні аспекти творчої концепції дизайн-проекування ексклюзивних хустково-шарфових виробів на основі авторських робіт, серед них: оригінальні авторські

принти (графіка, живопис, фотографіка); ручний друк на тканині як складова творчого процесу; техніка ліногравюри для виконання штампів; експеримент із поєднання різних способів нанесення зображення: традиційного ручного друку і комп'ютерного за допомогою текстильного принтера; експериментальний пошук шляхів удосконалення технологічних процесів друку авторських принтів на тканині, що передбачає перетворення художніх образів у процесі втілення задуму в готовий виріб. Представлено модельні серії хустково-шарфових виробів жіночого і дитячого

асортименту, розроблені на основі авторських робіт художниці Н.М. Пшинки. Проаналізовано можливості застосування сучасних комп'ютерних технологій та цифрових дизайнерських програм в ескізуванні та виконанні принтів для хустково-шарфових виробів, поєднанні їх з традиційними художніми техніками ручного друку, що є джерелом натхнення для художників та дизайнерів у створенні елементів одягу та аксесуарів як творів прикладного мистецтва, дає можливість індивідуалізувати продукцію, зробити її естетично привабливою.

Література

1. Walter Aarron. Designing for Emotion. New York: A Book Apart/Jeffrey Zeldman, 2011.
2. Алпатова И. А. Набойка. Русское декоративное искусство: в 3 т. Том 2. Москва: Издательство Академии художеств СССР, 1963. 606 с.
3. Арт-дизайн, первичные признаки. URL: http://www.designspb.ru/news/articles/art_design_primary_signs/ (дата обращения 28.05.2019).
4. Більдер Н. Т. Досвід спільної діяльності професійних митців і народних майстрів на базі артільних виробництв в Україні на початку ХХ ст. *Вісник ХДАДМ*. № 1. 2015. С. 78-83.
5. Бокань В. Українська графіка 1960–1970. Київ, 1997. 217 с.
6. Дутка Р. М. Українські вибійчані тканини: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства. спец. 17.00.06. Львів, 1995. 35 с.
7. Как создается павловский платок. URL: <http://arttechnika.info/kak-sozdaetsya-pavlovskij-platok/> (дата звернення: 05.02.2019).
8. Кара-Васильєва Т. Декоративне мистецтво. Історія українського мистецтва : у 5 т. Т. 5. Київ, 2007. 1048 с.
9. Касіян В. І. Мистецтво графіки. Київ : Держвидав. 1960. 96 с.
10. Кялагаи – история, изготовление, орнамент: "Струющийся шелк – символ нежности". 28.11.2014. URL: <https://www.trend.az/life/style/2338362.html> (дата звернення: 08.06.2019).
11. Ніколаєва Т. О. Історія українського костюма. Київ : Либідь, 1996. 176 с.
12. Олександр Саєнко : альбом. Упорядник Н. О. Саєнко; вступна стаття Г. А. Местечкіна. Київ : Мистецтво, 1980. 96 с.
13. Остапенко Н. В., Верба С. В., Луцкер Т. В., Антонюженко А. Ю., Авраменко Т. В. Розробка колекції жіночого одягу з використанням авторських принтів. *Art and Design*. 2018. № 1. С. 114-125.
14. Пшінка М. С. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Пшінка_Микола_Сергійович (дата звернення: 08.06.2019).
15. Работнова І. Набойка по трафарету методом художника Е. П. Повстяного. Киев, 1946. 16 с.
16. Романова Т. Вибійка. Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. Т. 3. НАН України. ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2009. 516 с.
17. Селівачов М. Р. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія). Київ : Редакція вісника «АНТ», 2009. 408 с.
18. Стельмащук Г. Г. Традиційні головні убори українців. Київ : Наукова думка, 1993. 240 с.
19. Христенко В. Є. Техніки авторського друку. Харків : ХДАДМ, 2003. 146 с.
20. Чупріна Н. В., Струмінська Т. В. Сучасні технології дизайн-діяльності. Київ : КНУТД, 2017.

416 с.

References

1. Walter, Aaron (2011). *Designing for Emotion*. New York: A Book Apart/Jeffrey Zeldman.
2. Alpatova, I. A. (1963). *Naboika. Russkoe dekorativnoe iskusstvo* [Naboika. Russian decorative art]. Moskva : Izdatelstvo Akademii hudozhestv SSSR [in Russian].
3. Art-dizayn, pervichnyie priznaki [Art design, primary features]. URL: http://www.designspb.ru/news/articles/art_design_primary_signs/ (data zvernennia: 28.05.2019).
4. Bilder, N. T. (2015). Dosvid spilnoi diialnosti profesiinykh myttsiv i narodnykh maistriv na bazi artilnykh vyrobnytstv v Ukraini na pochatku XX st. [Experience of joint activity of professional artists and national masters on the basis of artillery production in Ukraine at the beginning of the twentieth century]. *Visnyk KhDADM – Herald of KSADA*, 1. [in Ukrainian].
5. Bokan, V. (1997) *Ukrainska hrafika 1960–1970*. [Ukrainian graphics 1960–1970]. Kyiv [in Ukrainian].
6. Dutka, R. M. (1995). *Ukrainski vybiichani tkanyny* [Ukrainian knitted fabrics]. *Candidate's thesis*. Lviv [in Ukrainian].
7. Kak sozdaetsia pavlovskiy platok. URL: <http://arttechnika.info/kak-sozdaetsya-pavlovskij-platok/> (data zvernennia 05.02.2019).
8. Kara-Vasyliieva, T. (2007). *Dekoratyvne mystetstvo. Istoriia ukrainskoho mystetstva* [Decorative art. History of Ukrainian Art]. V. 1–5, V. 5. Kyiv [in Ukrainian].
9. Kasiian, V. I. (1960). *Mystetstvo hrafiky* [Art of graphics]. Kyiv : Derzhvydav [in Ukraine].
10. Kyalagai – istoriya, izgotovlenie, ornament: "Struyashijsya shelk – simvol nezhnosti". URL: <https://www.trend.az/life/style/2338362.html> (data zvernennia: 08.06.2019). [in Russian].
11. Nikolaieva, T. O. (1996). *Istoriia ukrainskoho kostiuma* [History of the Ukrainian costume]. Kyiv : Lybid [in Ukrainian].
12. Saienko, N. O. (1980). Oleksandr Saienko. Kyiv : Mystetstvo [in Ukrainian].
13. Ostapenko, N. V., Verba, S. V., Lutsker, T. V., Antoniuzhenko, A. Yu., Avramenko, T. V. (2018). Rozrobka koleksii zhinochoho odiahu z vykorystanniam avtorskykh pryntiv [Development of a collection of women's clothing using author's prints]. *Art and Design*, 1. [in Ukrainian].
14. Pshinka M. S. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Pshinka_Mykola_Serhii_ovych (data zvernennia 05.02.2019).
15. Rabotnova, I. (1946). Naboika po trafaretu metodom khudozhnyka E. P. Povstianoho [Naboika on a stencil by the method of the artist E. P. Povstiano]. Kyiv [in Ukrainian].
16. Romanova, T. (2009). *Vybiika. Istoriia dekoratyvnoho mystetstva Ukrainy* [Vibiika History of decorative art of Ukraine]. NAN Ukrainy. IMFE im. M. T. Rylskoho. Kyiv, [in Ukrainian].
17. Selivachov, M. R. (2009). *Leksykon ukrainskoi ornamentiiky (ikonohrafiia, nominatsiia, stylistyka, typolohiia)* [Lexicon of Ukrainian ornamentation (iconography, nomination, stylistics, typology)]. Kyiv : Redaktsiia visnyka «ANT» [in Ukrainian].
18. Stelmashchuk, H. H. (1993). *Tradytsiini holovni ubory ukraintsiv* [Traditional headgear of Ukrainians]. Kyiv : Naukova dumka [in Ukrainian].
19. Khrystenکو, V. Ye. (2003). *Tekhniky avtorskoho druku* [Techniques of the author's printing]. Kharkiv : KhDADM [in Ukrainian].
20. Chuprina, N. V., Struminska, T. V. (2017). *Suchasni tekhnolohii dyzain-diiialnosti* [Modern technologies of design-activity]. Kyiv : KNUTD [in Ukrainian].

AUTHOR PRINTS IN THE DESIGN OF NECKWEAR

KOLOSNIHENKO M. V., PSHINKA N. M., PASHKEVYCH K. L., OSTAPENKO N. V.

Kyiv National University of Technologies and Design

The aim is to improve the design of neckwear using the author prints.

Methods. System approach to the chosen object of research, modern methods of historiographical, literary-analytical, systemic-structural analysis, as well as methods of classification of means of design-projection of neckwear are used.

Results. The analysis of researches on the problematics of neckwear design in historical, culturological, artistic, ethnographic and technological aspects is carried out. The assortment range of neckwear is characterized; the features of its wearing are specified. The stages of execution of neckwear design-project are considered, starting from the artist's creative idea to its embodiment in the finished product. The main aspects of the creative concept of design-projection of the exclusive neckwear, based on the artists' works, are presented. The variants of manual printing are indicated; the technique of linocut and the features of decoration of products with its use are singled out. The actual tendencies in decoration of neckwear, as well as the features of decoration of products with the use of linocut technique are revealed. The combination of traditional art techniques of manual printing on textile with modern computer technologies is offered. The model ranges of women's and children's neckwear with author prints are presented, which are created with the use of combination of manual and digital printing.

Scientific novelty consists in the fact that the stylistic and artistic and compositional features of neckwear decor with the author prints, which are executed in various artistic techniques, are outlined. The author prints for neckwear are systematized on various grounds.

Practical significance. It is presented the

АВТОРСКИЕ ПРИНТЫ В ДИЗАЙНЕ ПЛОТЧНО-ШАРФОВЫХ ИЗДЕЛИЙ

КОЛОСНИЧЕНКО М. В., ПШИНКА Н. Н., ПАШКЕВИЧ К. Л., ОСТАПЕНКО Н. В.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Цель – усовершенствование дизайн-проектирования платочно-шарфовых изделий с использованием авторских принтов.

Методика. Использован системный подход к объекту исследования, современные методы историографического, литературно-аналитического, системно-структурного анализа, а также метод классификации приемов дизайн-проектирования платочно-шарфовых изделий.

Результаты. Выполнен анализ исследований по проблемам дизайна платочно-шарфовых изделий в историко-культурологическом, искусствоведческом, этнографическом и технологическом аспектах. Охарактеризован ассортимент платочно-шарфовых изделий, отмечены особенности их ношения. Рассмотрены этапы выполнения проекта платочно-шарфового изделия от возникновения творческого замысла художника до его воплощения в готовое изделие. Представлены основные аспекты творческой концепции дизайн-проектирования эксклюзивных платочно-шарфовых изделий на основе использования работ художников. Отмечены разновидности ручной печати, выделена техника линорита и особенности декорирования изделий с ее использованием. Выявлены актуальные тенденции в отделке платочно-шарфовых изделий, особенности декорирования изделий с использованием линорита. Предложено комбинирование традиционных художественных техник ручной печати на текстиле с современными компьютерными технологиями. Представлены модельные серии платочно-шарфовых изделий женского и детского ассортимента с авторскими принтами, созданными с использованием комбинирования ручной и цифровой печати.

Научная новизна заключается в том, что раскрыты стилистические и художественно-композиционные особенности декора платочно-шарфовых изделий авторскими принтами, выполненными в разных художественных техниках. Систематизированы авторские принты для платочно-шарфовых изделий по разным признакам.

method of creation of the elements of clothes and accessories as the works of applied art, as well as exclusive art-design products by the way of combining the techniques of manual printing of the author prints with the modern computer technologies of printing on the fabric, which opens up new possibilities for designers.

Keywords: *print on fabric, neckcloth, neckerchief, linocut, computer technologies, art-design.*

Практическая значимость. Представлена методика создания элементов одежды и аксессуаров как произведений прикладного искусства, эксклюзивных изделий арт-дизайна путем сочетания техники ручной печати авторских принтов с современными компьютерными технологиями печати на ткани, что открывает новые возможности для дизайнеров.

Ключевые слова: *печать на ткани, платок, косинка, линорит, компьютерные технологии, арт-дизайн.*

ІНФОРМАЦІЯ
ПРО АВТОРІВ:

Колосніченко Марина Вікторівна, д-р техн. наук, професор, декан факультету дизайну, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0003-0020-3214, SCOPUS 24076493500, **e-mail:** kolosnichenko.mv@knutd.edu.ua

Пшінка Наталя Миколаївна, асистент кафедри рисунка та живопису, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0003-1143-5854, **e-mail:** natpshinka@gmail.com

Пашкевич Калина Лівіанівна, д-р. техн. наук, професор, професор кафедри ергономіки і проектування одягу, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0001-6760-3728, SCOPUS 57191851112, **e-mail:** kalina.pashkevich@gmail.com

Остапенко Наталія Валентинівна, д-р техн. наук, доцент, завідувач кафедри ергономіки і проектування одягу, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0002-3836-7073, SCOPUS 57191843580, **e-mail:** cesel@ukr.net

Цитування за ДСТУ: Колосніченко М.В., Пшінка Н. М., Пашкевич К.Л., Остапенко Н.В. Авторські принти в дизайні хустково-шарфових виробів. *Art and design*. 2019. №2. С. 74-86.

<https://doi.org/10.30857/2617-0272.2019.2.7>

Citation APA: Kolosnichenko, M. V., Pshinka, N. M., Pashkevych, K. L., Ostapenko, N. V. (2019). Author prints in the design of neckwear. *Art and design*. 2. 74-86.